

Unitárius Jövendő

Egyháztársadalmi, hitéleti és missziói célokat szolgáló lap.

Felelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS braşovi lelkész-esperes.

Megjelenik minden hónapban. Előfizetési ára Romániában évi 150 lej. Magyarországon évi 5 Pengő. Más országokban ennek megfelelő összeg

Templom és iskola.

Templom.

Élénk figyelemmel kísérjük a más felekezeti egység egyházi életét is. Tanulságot és biztatást igyekezünk abból meríteni. Így örömmel és a hála érzetével vettünk részt aug. 23 án a braşovi reformátusok ünnepélyén, melyet templomuk felavatása 50-ik évfordulója alkalmából tartottak. Több, mint 40 esztendőn át az unitáriusok is ebben a templomban gyűltek össze istentiszteletre, melynek építésénél is erejük szerint segédkeztek, midőn a régi imaház helyett a mai diszes templomot emelték.

Nem egyszer mutattunk rá arra mi is, hogy a templom az egyházi élet központja, honnan erő és fejlődés, egyháziasság és hitbuzgóság árad szét. Most a püspökhelyettes jelenlétében a hallgatóság elé tárt adatokból is meggyőződhetünk erről és buzdítást nyerhetünk unitárius munkánknak minél odaadóbb teljesítésére.

Jóleső érzéssel voltunk fültanui a templomépitést megelőző nagy erőfeszítések sikerének, melyre vonatkozólag a braşovi unitáriusoknak is vannak tapasztalatai, s a felépült templommal kapcsolatban a minden tiszteletet megérdemlő fokozatos fejlődésnek. A templom mellett felépült az emeletes parochiális ház, melyben a lelkészi lakás és hivatalos helyiségek nyertek elhelyezést s még jövedelmet hajtó lakrész is maradt. Később a temető telkén egy másik emeletes ház is épült, melynek a szükség idején nagy hasznát vették. Majd megvásárolták az u. n. Szeretetház épületét, mely eleitől fogva szinte teljes egészében iskolai célokat szolgál. Létrejött a 7 osztályos, mintegy 400 tanulót befogadó elemi iskola, melynek érdekében az addig tanácstermül használt kettős termet emelettel toldották meg majd a másik szárnyon egy 2 emeletes részrel bővítették ki. A Szeretetházban a leánygimnázium alsó tagozata s a 2 osztályos leánykereskedelmi indult be internátussal és konvikttal. A ma már 8 osztályosvá fejlesztett fin kereskedelmi iskola 3 emeletesnek is

beillő diszes épülete várja a kereskedelmi pályára készülő ifjakat. Az alkotások között foglal helyet a 3 osztályos iparostanouc iskola. A város 3 részében 3 imaház épült, melyek közül kettő iskolahelyiségül is szolgál, egy pedig aggménházul. Mindezt különböző szervezetek és intézmények egészítik ki. Mindenre a hives buzgósága és áldozatkészsége volt a fedezet. A terv kidolgozásakor és az építő munka elindításakor egyik részére se volt más tőke. Mindenik a templomból nyerte az erőt. A nem lankadó, bizni tudó hitbuzgóság rendre az áldozatkészség mind több csatornáját nyitotta meg s az áldozatkészség alkotó munkája mind jobban hozzákapcsolta az egyházhoz a férfiakat és nőket.

Ilyen munkát végzett, ilyen fejlődést hozott létre a kezdetben egyedül álló templom.

Reánk, unitáriusokra nézve is a templom az a hely, ahonnan kiindul az alkotó erő, ahol meggyul és lángra lobban a lélek tüze, mely átmelegíti az egész szervezetet és cselekedetekre indítja a hivesket. Ezért követ el bünt egyházával és hitével szemben az olyan unitárius, aki nem jár templomba, mert nem heviti a hitbuzgóság és egyházszeretet tüze, mely áldozatkészségre és alkotásra ösztönöz. Az egyháztól távoljáró, a templomot kerülő ember nem érezheti át az egyház és templom jelentőségét, de nem is lehet részese annak az örömnél és lelki erőnek, melynek a templom a forrása s az egyház az öntöző csatornája s amely a gondok és aggodalmak, a nyomoruságok és szenvedések, nehéz megpróbáltatások és bizonytalanságok idején is hittel és bizalommal tölti meg a lelkeket.

Becsüljük meg és szeressük a templomot!

Iskola.

Az iskola a templom kiegészítő része. Együtt képezik az egyházi élet szilárd alapját; apolják és fejlesztik egyéb tekintetben is a legnemesebb érzelmeiket. Szükség tehát, hogy a templom mellett ott legyen az iskola is. Hitelödeink az egyház vetemé-

nyes kertjének mondották az iskolát, mert látták, megértették, tudták, hogy ez növeli a hitbuzgó és áldozatkész lelkeket, a vallásosságban és erkölcsös-ségben tündöklő hiveket.

Ennek elgondolása és megértése ma fokozott mértékben szükséges. Ha megvan, álljunk melléje minden erőnkkel, hogy éljen és virágozzék; ha nincs meg, erőnkkel meghaladó áldozattól se retten-jünk vissza, hogy megteremtessük. Az unitárius egyház nem tűzhet fontosabb feladatot maga elé, mint azt, hogy minden templom mellett legyen hitvallá-sos iskola. Aki ezt munkálja és meg nem lankadó erővel szorgalmazza, a jövőnek épít hajlékot.

Húsunkba vágjon tehát, égesse szüntelen lel-künk a költő figyelmeztetése: „Ne hagyjátok a templomot, a templomot és iskolát” KI.

Az erősek az erőtlenekért.

Statisztikai adatok szerint aránylag az unitárius egyházból tanultak a legtöbbben, míg korlátozások nem történtek. A kicsiny unitárius egyház azért tudta a sokkal nagyobb számú felekezetekkel szem-ben tekintélyét megtartani, mert sok volt a tanult embere s azok szellemi erejével a versenyt bírta. Nemcsak a szülők fordítottak nagy gondot gyerme-keik taníttatására s annak érdekében nem egy eset-ben egész családi vagyont áldoztak fel, hanem akad-tak egyes vagyonosabb emberek és tekintélyes egy-házközségek, melyek különösen a tovább taníttatá-sért sokat áldoztak. Megéreztek azt, amit Pál apostol a Rómabeliekhez írott levelében úgy fejez ki, hogy az erősek tartoznak az erőtlenek erőtelenségét hordozni.

A mai időben mind kevesebben lesznek egyhá-zunk tagjai között olyanok, akik saját erejükből gyer-mekeik közép- és felsőbb iskolai taníttatását vállal-hatnák, de mind többen lesznek jobb tehetséggel megáldott, jó előmenetelű, szegénysorsu gyermekek, akik tanulásra alkalmasok, de szülőik a taníttatás költségét hordozni nem tudják. Hogy az egyháznak minél több tanult embere, kellő számú papja és ta-nítója legyen s ezek első sorban a jobb tehetségű gyermekek közül kerüljenek ki, ennek a célnak elő-mozdítása a mai időben mindinkább az egyház fel-adatává válik.

Ennek a feladatnak a nagyságát látták meg s jelentőségét érezték át azok, akik az egyházi után-pótlás kérdésére ráeszméltek s az erősebbeket az erőtlenek megsegítésére szólították fel. Magasabb el-gondolás, az egyház jövőjének a biztosítása, a tisztult hitvilág fenntartásának és továbbvitelének a kérdése újította meg bennök azt a tudatot, hogy a segítség készségében fénylik a legszebben a keresz-tény jellem.

Nem mutatunk most részletesebben reá arra,

hogy a keresztény jellem igazi szépségét mikén ho-mályosítja el a mai időben az egész földkerekségen folyó háborus vérontás. De nehéz helyzetünkben, a jövőért lelkünkben tornyosuló aggodalmak között felnyitjuk unitárius egyházunk viszontagságos törté-netének a könyvét s abból olvassuk, hogy hitelő-deink a legnyomorúságosabb időkben is felismerték, hogy mit kell tenniük az egyház jövőjéért s az uni-tárius szellem terjedéséért. Hitüket cselekedetekben mutatták meg. Megértették az evangéliumi mondás igazságát, hogy aki az emberek között nagy és első akar lenni, annak másokért sok szolgálatot kell tel-jesíteni, egymásnak terhét hordozni kell, mert nem sokat ér az, ha valaki azt mondja, hogy neki hite van, de cselekedetei nincsenek. Ettől a szellemtől áthatva az erősebbek, az értelmesebbek az erőtle-neknek erőt adtak, mert szívükre vették a próféta figyelmeztetését, hogy „elvész a nép, amely tuda-mány nélkül való.” Amikor a szegénység és egyéb nyomorúság felette nagy mértékben nehezedett az egyház tagjaira; amikor az idők gonoszsága félel-metesen fenyegette az egyházat, hogy tanult embe-rek hiányában lelki vezetők nélkül marad, ami hát-ramaradását, süllyedését, leromlását, elerőtlenedését jelentheti, — akkor a jobbak, a belátóbbak, a tehe-tősebbek összeállottak és közös erővel biztosították az unitárius jövőt. Gondoskodtak arról, hogy az egy-háznak legalább papjai és tanítói legyenek, akik szellemi erőben és gyakorlati tudásban a többi fe-lekezetekkel a versenyt felvegyék, s az egyház te-kintélyét megóvják. De gondoskodtak arról is, hogy tanult emberek más tekintetben, más pályákon is egyenek, mert olyan vezetőkre, akik az egyház ér-dekét szívükön hordozzák, mindig szükség van.

Ezért kell komoly odaadással foglalkozni az egy-házi utánpótlás kérdésével s ha szükség van rá, segí-teni azokat, akik szegények, de tanulásra alkalma-sok. Ezért kell, hogy az erőtleneknek, de többre hi-vatottaknak segítségére menjenek azok, akik értel-

ALAPITVA 1823.

Scherg Vilmos és Társai

R. T.

POSZTÓ ÉS DIVATÁRU GYÁRA

a legfinomabb és leg-tartósabb úri- és női divatszöveteket gyártja.

LERAKATOK:

Braşov, Timişoara, Cluj.

mesebbek, miveltebbek s valamennyire erőseknek érzik magukat. Az idő figyelmeztet, hogy buzgó hitünkkel és áldozatos cselekedetienkkel igazoljuk, hogy szeretjük egyházunkat és megértjük annak helyzetét, ragaszkodunk vallásunkhoz és féltjük az unitárius jövőt s nehéz helyzetünkben is tudunk áldozatot hozni érte. Most a megértésre és a saját érdekünkön való túlnézésre, a magasabb gondolkodásra és teljes összefogásra csakugyan szükség van. Rá kell lépni arra az utra, mely az igazi nagyság, az elsőség felé vezet. A szolgálat készségével kell továbbmennünk hogy a jelen küzdelmeiből a jövő biztonsága fejlődjék ki. Ellene kell állanunk az ördögnek, hogy az elfusson tőlünk.

Tudjuk jól, hogy a mai idők milyen nagy sulyal nehezdednek mindnyájunkra. De egyiknek mégis könnyebb az élet nehézségeit hordozni, mint a másoknak. Az ilyeneknek szól első sorban a költői mondás: „a múlt példa legyen most.” Az erősek érezzék át a nagy köteleességet, hogy az erőtelenségek erőtelenségét hordozzák.

A ó-szövetségbeli történet szerint volt egy szegény asszony, aki maga is alig tudott élni. Mégis az üldözött és éhező prófétának utolsó lisztjéből és utolsó olajából pogácsát sütött, hogy éhségét csillapítsa. Ezért Isten azzal jutalmazta meg, hogy vékájából a liszt és korsójából az olaj soha ki nem fogyott. A szegény asszonyhoz hasonló emberek vagyunk mi unitáriusok, csaknem mindannyian. De ha belátás és megértés, hitbuzgóság és egyházszeretet, összetartás és mivelte lélek, önzetlenség és áldozatkészség vezet, akkor a szegény asszonyéhoz hasonló jutalmazásban lesz részünk. Akkor a megtartó erő birtokában vagyunk. Élni tudunk és élni fogunk; éltetni tudjuk az egyházat és biztosítani annak jövőjét.

KOVÁCS LAJOS.

A sors vállalása.

Sokszor megtörténik, hogy az események nehéz helyzet elé állítják az embert és szenvedésekkel kell szembenézni. Aggodalom él a lelkekben s kétség feszíti a keblet. Próbára vannak téve az idegek s az anyagi erő, de az otthon nyugalma is megszenvedti azt. Aki határozottságot, erős lelket, bátor magatartást mutat ilyenkor, az hősnak bizonyul: kit a kétségek alól felszabadult lélekkel lehet mások elé példának állítani, mint aki sorsát a támadásokkal szemben, a rosszban is nagy akaraterevével, nyugodtan, biztató hittel vállalta. Sorsunkat minden helyzetben mindnyájunknak vállalnunk kell, ha élni akarunk s biztosítani a jövőt.

A szövetkezés erő, az erő élet.

Jegyezz Hangya-Ágisz részjegyet!

Az alba-superioarai egyházkör határozata az „Unitárius Jövendő” érdekében.

Az alba-superioarai egyházkör július 7-én tartott közgyűlése az *Unitárius Jövendő* érdekében határozatot hozott, melyet már a múlt számban közölhettünk volna, de nem siettünk vele. Most a legszükségesebb felvilágosítás kíséretében az alábbiakban közöljük:

„Dr. Kerekes István hozzászólásával és Fekete Lajos esperes helyettes javaslatával kapcsolatban a közgyűlés megállapítja, hogy a Kovács Lajos szerkesztésében Braşovban megjelenő „Unitártus Jövendő” c. egyházi lap megtalálta azt a formát és hangot, melyet egy unitárius lapnak ma szem előtt kell tartania. Erre való tekintettel kéri a Mélt. és Főtiszt. E. K. Tanácsot, hogy az „Unitárius Jövendő”-vel szemben kiadott tiltó rendeletét vonja vissza s a lap előfizetési díjának a lelkészek állami segélyéből történő levonása elé ne gördítsen akadályokat. Kovács Lajos lelkész-esperessel vegye fel újra a tárgyalások fonalát és tegyen meg minden lehetőt a meg egyezés érdekében, hogy az „Unitárius Jövendő”, mint egyetemes Egyházunk hivatalos lapja, végre betölthesse azt az óriási hiányt, melyet a Mélt. és Főtiszt. E. K. Tanács minden fáradozása és igyekezete ellenére a mai napig sem tudott pótolni.”

A fenti határozatot az egyházközi közgyűlés bizonyára az egyházi élet jólfelfogott érdekében hozta. Ki kell azonban jelentenünk, hogy a magunk részéről az „Unitárius Jövendő”-nek hivatalos lappá nyilvánítását sohasem kívántuk s most sem kívánjuk. De szívesen adunk helyet az egyházi főhatóság mindazon közleményeinek, melyek a belső embereket, az egyházközségeket és az unitárius nagyközöniséget érdeklik. Bármikor rendelkezésre állunk, hogy a fennforgó nehézségeket, ha ugyan vannak ilyenek, eloszlassuk és a megértés útját megtaláljuk.

Téves felfogás elkerülése végett ki kell hangsúlyoznunk azt is, hogy az ideiglenes egyházi vezetőség a lap járatását nem tiltotta meg senkinek, csupán a lap címében az „unitárius” nevezet használatát tiltotta el, valamint a szerkesztőt a szerkesztéstől, ami felelősségre adott okot.

Miután az olvasók között sokan lehetnek, akik az „Unitárius Jövendő”-vel kapcsolatban történetekről semmit se tudnak, de a fenti határozatból valamit mégis gyanítanak, többen pedig legfeljebb egyoldalulag vannak tájékoztatva, szükségét érezzük annak, hogy a multra vonatkozólag némi felvilágosítással szolgáljunk.

Mindenekelőtt hangsúlyozzuk, hogy az „Unitárius Jövendő” nem azért jött létre, hogy az egyházban zavart és ellentéteket témasszon, hanem azért, hogy az egyház magasabb érdekének szószólója le-

gyen. Életre hívta az a szellem és magatartás, amely egyidő óta, de különösen 1937-ben az akkori püspök tiszteletreméltó személyével szemben megnyilvánult, amelyhez hasonlót unitárius egyházunk története nem ismer, és életre hívta az az erőszakosságra törekvő és erőszakot gyakorló magatartás, melyet egyesek mesterségesen alakítottak ki s amely az egyházi életbe az egyoldalú pártpolitika uralmát vitte bele. Hozzájárult ehhez az, hogy az uralmon levő párt az egyházi lapokon úgy rajta tartotta a kezét, hogy a hibákkal, önző törekvésekkel, az egyházi romlás előrevetett árnyékával szemben nyilvánosan véleményt mondani nem lehetett s a párthoz nem tartozó ember egyéb tekintetben sem jutott szóhoz.

A lapnak a célját az első számban közölt program világosan mutatja. Arról azonban az életre hívók nem tehetnek, hogy az erőszakra épített egyoldalú egyházvezetésből és a bizonyos tekintetben hozzánemértés cselekedeteiből számos súlyos hiba szabálytalanság, a törvénytelenességig menő lelkiismeretlenség és megbízhatatlanság fejlődött ki, melyet az érdekeltek helyesnek találtak, mások pedig az egyház érdekében szó nélkül nem hagyhattak. Igen természetes, hogy az ezekre való reámutatást a személyektől teljesen elvonatkoztatni nem lehetett, amiből személyi érzékenykedés és megbántódás is származott. Meg kell állapítanunk azt is, hogy a megjelent kritikai cikkek állításaival kapcsolatban soha helyreigazítás vagy felvilágosítás nem történt. De a hiusági megbántódás haragot és az igazság gyűlöletet gyűjtögetett nem egy emberben.

1940 augusztus 30-ika új helyzetet teremtett. A tulsó részen maradt egyház kormányzása az itteniek érdekkörén kívül maradt. Az innenső rész egészen új helyzet elé került. A lap új programot adott és aszerint folytatta addig senki által számon nem kért és meg nem zavart munkáját. Az első számban egyetlen kritikai cikket hozott, mely az előbbiekből folyt s ezzel a multa vonatkozó kritika teljesen megszűnt.

A lapnak változott és az új helyzethez alkalmazkodó programmal való megjelenése és továbbfolytatása már az első szám után szokatlan haragra lobbantotta a délerdélyi ideiglenes egyházi vezetőséget, amely a nemsokára összeülő, alkalmilag kiegészített E. K. Tanácsot is az egyházi érdeket figyelmen kívül hagyó, elszáratott, eléggé meg nem gondolt lépésre indította az ittmaradt egyetlen egyházi lappal, az „Unitárius Jövendő“-vel szemben. Fel lehetett volna és fel kellett volna használni a lapot a nehezen induló szervező és építő munkához. Erre azonban semmi lépés nem történt. Ahelyett az 1940 szeptember—októberi első számnak a megjelenése után 196—1940 E. K. T. T. szám alatt a vezetőség a szerkesztőhöz intézett leiratában a lap megjelenése miatt megütközésének adott kifejezést s a következő kérdést tette fel: „Hajlandó-e a lap további szerkesztésé-

vel felhagyni a maga jószántából és a lap megjelenését beszüntetni. vagy nem?” A leiratra a szerkesztő azt válaszolta, hogy a megkeresést indokolatlannak tartja, a lap magán tulajdon, mely fölött minden tekintetben a tulajdonosok rendelkeznek.

Erre az E. K. T. T. 1940 november. 14-én tartott gyűlésében megtiltotta „az UNITÁRIUS nevezetnek egy magánérdekeltség által fenntartott lap címében való használatát” és a szerkesztőt a lap szerkesztésétől eltávolította. A határozatot, amely egyetlen bizonyíték nélkül, csupán általános kijelentéssel „a lap egyházi életünkre gyakorolt káros és romboló hatásá“-ra hivatkozott, a vezetőség az egyházközségeknek is hivatalosan megküldötte, amivel a lapnak kétségtelenül ártani akart.

A határozatot a szerkesztő szó szerint közölte a lap azon tulajdonosaival, akikhez hozzáférhetett. A vélemények ismerete alapján a határozattal kapcsolatban felelősséget jelentett be, amely ma sincs elintézve. Különben a lap a határozattal nyilvánosan nem foglalkozott, csupán a szerkesztő, mint magánember, az UNITARIUS név használatára vonatkozólag mondotta el elvi szempontból véleményét.

1940 karácsonya előtt a szerkesztő Fekete Lajos esperes-helyettesel, alkalmi találkozás közben az ő érdeklődésére, beszélgetést folytatott az UNITÁRIUS JÖVENDŐ-vel kapcsolatban. Fekete Lajos január elején Turda-n járva, a szerkesztő megismert álláspontját közölte az egyházi vezetőkkel és szóbeli izenetet hozott. Az izenet tartalmából arra lehetett következtetni, hogy a megértés utban van. Ebben a hitben szerkesztő még aznap írásban tárta fel álláspontját a vezetőség előtt, jelezve, hogy a közölt feltételek közül mindeniknek hajlandó magát alávetni, a tulajdonjog felett azonban nem rendelkezik, aminek átruházása az állami törvények szerint sem lehetséges.

Erre a január 9-én kelt felterjesztésre január 27-ig nem érkezett semmi. De ekkor sem válasz érkezett, hanem január 25-ről kelezve 64—1241 E. K. T. T. szám alatt egy újabb körirat a lelkészekhez és egyházközségekhez, melyben azt közli, hogy az UNITÁRIUS JÖVENDŐ-vel kapcsolatban a fennebb jelzett intézkedés fennáll. Az őszinte megértésre törekvés megtévesztő hangoztatása mellett a második hivatalos figyelmeztetés volt ez a lap ellen és azt a benyomást keltette, hogy a vezetőségben sem őszinte jóakarát, sem megértésre irányuló hajlandóság nincs.

Azonban január 29-én, szintén 25-ről kelezve, egy 34—1941 E. K. T. T. számú leiratot hozott a postakövetkező szöveggel:

„Hivatkozással az UNITÁRIUS JÖVENDŐ c. lap körüli nehézségek tárgyában Kovács Lajos esperes a fia 6—1941 sz. és Fekete Lajos esperes h. a fia 22—1941 sz. felterjesztésére, sajnálatlalt kellett megállapítanunk, hogy az annyira óhajtott békés megoldásra vezető törekvésünk komoly nehézsé-

gekbe ütközik szerkesztő-esperes afia felterjesztésében felhozott azon feltételei alapján, mely mellett E. K. K. T. nem rendelkezhetnék a lap fölött.

Épen ezért, mielőtt az ügyet ismétlen E. K. T. T. elé terjeszthetnők, a magunk részéről ismétlen — őszinte békeszeretettől vezérelve — tesszük fel a kérdést szerkesztő-esperes afiához:

1. Hajlandó-e az Unitárius Jövendőt minden fenntartás nélkül E. K. T. T. rendelkezésére bocsátani?

2. Hajlandó-e E. K. T. T. 230—1940 sz. határozatával szembeni felebbezését visszavonni?

3. Fenti két kérdésre való igenlő válasz esetén hajlandó-e korábban kifejezésre juttatott azon kívánságunknak eleget tenni, hogy az E. K. T. T. által megbízandó szerkesztő bizottsággal együttmunkálkodva jelentessék meg a lap?

Mindaddig, míg ezen feltételek mellett békés megegyezés nem jöhet létre, E. K. T. T. fenti sz. határozatát érvényben levőnek kell tartanunk, stb.”
Alíírás: Dr. Gál Miklós egyh. főgondnok és Árkosi Tamás közügyigazgató-esperes.

Ez a leirat, a megbízandó szerkesztő bizottsággal való együttmunkálkodás lehetőségét is kifejezésre juttatja, előbb azonban a szerkesztőt nevezi meg az annyira óhajtott békés megoldás akadályozójaként. Mintha a farkas és bárány jólismert meséjét hallanók.

A szerkesztő, tekintet nélkül arra, hogy a megegyezés keresése még folyamatban volt s mégis az egyházi vezetőség békebontónak minden jóakarata ellenére a lelkészek és egyházközségek előtt őt jelölte meg, az előzményekre részletesen reámutatva s azokat kritika alá véve, terjedelmesebb válaszát a következő szavakkal végezte be:

„Felejtve mindent, ami eddig a lappal és csekély személyemmel szemben történt, újból felajánlom, hogy keressük együttesen a békés megoldás útját az unitárius egyházunk érdekében való közös munkálkodásra, ami elől eddig sem zárkoztam el. Ebből a célból ismétlen kijelentem, ami a feltett kérdésekre válasz is, hogy szerkesztői minőségemben a következő elveket tartom szem előtt:

1. A lapiránya hitéleti, egyháztársadalmi és hiterősítő.

2. Egyházi és egyházközségi fontosabb eseményekről tájékoztató, ami az egyházi néplap jellegét is magában foglalja.

3. Céljaim közé tartozik a lapnak lehető változatossá tétele, különösen pedig az unitárius öntudat ébrentartása és erősítése.

4. A multa vonatkozó kritikát mindenki részéről lezárnak tekintem. De szűkre szorított és az egyház tekintélyét szem előtt tartó kritika teljes kiküszöbölését nem tartom helyesnek. Közmegítélés szerint minden egészséges szervezetben kritikára szükség van.

5. Nincs kifogásom az ellen, hogy vezetésem mellett szerkesztő bizottság alakíttassék.

6. A lap tulajdonjoga felett nem rendelkezem.

7. A vezetőség találja meg a módját a határozat és fellebbezés visszavonásának. — A formának olyannak kell lennie, hogy mindkét felet kiélegítse.

Abban a hitben vagyok, hogy ezen az ala-

pon a békés utat meg lehet találni. Hogyha az egyházi vezetőség is őszintén óhajta, részemről nincs akadálya.

Ha szükség van rá, barátságos megbeszélés vagy tárgyalás elől nem zárkozom el.”

Ez a felterjesztés 1941 február 6-án kelt és 33—1941 szám alatt szolgálati uton jutott a vezetőséghez.

Azóta „az annyira óhajtott, békés megoldásra vezető törekvés” egészen megállott s e felterjesztésre semmi válasz nem jött. Azaz, hogy annyi mégis történt, hogy az Elnöki Értekezlet „Unitárius Szemle” címen új egyházi lap megindítására tett lépéseket s a szerkesztő bizottságot megalakította. Az engedélyt azonban nem tudta megszerezni s az egyelőre kilátástalan.

Szükségesnek tartottuk a fentieket okmányokra hivatkozva elmondani, hogy az elfogult és elfogultatlan közvélemény egyaránt tájékozódhassék és szabadon ítéletet alkothasson magának arra vonatkozólag is, hogy ki volt a békebontó.

A vezetőség e sorok írásáig a szerkesztővel a kapcsolatot nem vette fel, de reméljük, hogy nem marad el.

Szerkesztő.

A târnnavai egyházkör évi közgyűlése.

Az 1940 augusztus 30-án meghozott bécsi döntés után épségben maradt târnnavai egyházkör első évi rendes közgyűlését 1942 augusztus 24-én tartotta Târnaveniben. A rendes szokástól eltérőleg, a supláci egyházközségben már a második alkalommal kellett elhalasztani az egyházköri gyűlés megtartását és így a târnaveni egyházközség, ha a rendkívüli viszonyok tovább fognak tartani, a köri közgyűlések megtartásának az állandó helyévé is válhat.

Szathmáry Gyula egyházköri felügyelő gondnok elnöki megnyitójában azokat a körülményeket vázolta, melyekkel egyetemes egyházunknak a letelt két esztendő alatt meg kellett küzdenie és ennek ellenére további bizalomra és kitartásra intette azokat, akik a sors nehézségeiben való osztozást a könnyebb élettehetőségek helyett bátran vállalták és a jelenben is vállalni kívánják. Lőrinczy Gergely egyházköri közügyigazgató imájában a Mindenhatótól támogatást kért, hogy az igaz ügy harcosait továbbra is segítse, adjon erőt, hogy az egyházi építés munkát minél eredményesebbé lehessen tenni.

A közgyűlésnek kimagasló pontja Mátyus Gergely esperes évi jelentése volt, aki a közelebbi két esztendő nehézségeire mutatott rá. Fájdalommal ujjalt meg mindnyájunkban annak tudata, hogy a beállott közbizalmi változás bennünket unitáriusokat sujtott a legjobban. Míg a más három magyar jellegű felekezetnek (református, katolikus és magyar evangélikus) sz addig meglevők közül bizonyos intézmények megmaradtak, melyekben ujjalt erővel lehetett a

munkát megindítani, addig nekünk unitáriusoknak a püspökségünk, teológiai akadémiánk, főgimnáziumaink és gazdasági iskolánk mind a tulsó részre estek, úgy, hogy egyházközségeink csak azt a néhány elemi iskolát mondhatják magukéinak, melyekkel még rendelkezünk. Ezt a kérdést, mely egyházunk jelenlegi helyzetében a legfájdóbb seb, az esperesi jelentés nagyon kihangsúlyozta.

Az egyházi intézményektől való elszakítás következtében az egyházi pályákra készülő ifjak utánpótlásának a megoldása komoly aggodalommal töltött el minden résztvevőt, anélkül, hogy ezen a téren, esetleges anyagi áldozatok meghozatala árán is, valamelyes kielégítő megoldást lehetett volna találni. Az esperesi jelentés különben beszámolt azokról a nehézségekről is, melyek egyházi életünk rendes mederben folyásának akadályai voltak. Elsősorban a rendkívüli idők gyűléstilalmi korlátozásait emelte ki, melynek következtében a múlt évben még egyházköri közgyűlést sem lehetett tartani; az esperesi vizsgálószerk sem végezheték úgy a munkájukat, mint ahogy ezt eddig tette. Mindezekért azonban egyedül a rendkívüli viszonyokat lehet felelőssé tenni. A beszámoló más tekintetben is hű képet nyújtott az egyházköri levő egyházközségek életéről és arról is megemlékezett, hogy hűveink a nehézségek ellenére az egyházhöz nem lettek hűtlenek, hanem az összetartozandóság erejét megértve, áldoztak és minden bizonnyal ezután is áldozni fognak.

A jelentések nagyon fájó része volt az, mely felekezeti elemi iskoláinkkal foglalkozott. A meglevő kevésszámú elemi iskoláinknál működő tanerők ötven százaléka a bécsi döntés után állását elhagyta és Magyarországra távozott. Ennek következtében iskoláinknál az a helyzet fog az 1942/43-ik iskolai év elején beállni, hogy a tanerők számát csökkenteni kell és ennek következtében a hitvallásos iskolákba beiratkozott növendékek száma is tetemesen apadni fog, melynek káros hatását csak évek múlva fogjuk megérezni. A tanítói kar ilyen nagy százalékszámú eltávoztása miatt tehát iskoláink eddigi állapotát sem tudjuk fenntartani, nemhogy azok fejlesztésére, vagy esetleges új iskolák létesítésére gondolhassunk. Az esperesi jelentést, mely két évről adott számot, az egyházköri tagjai helyesléssel vették tudomásul.

A nevelésügyi bizottság jelentéseivel kapcsolatosan Török János tárnaveni igazgató-tanító a hitvallásos iskolákban folyt munkát ismertette, Major Sándor háranglab-i lelkész az állami és más jellegű hitoktatásról számolt be és a gyermekistentiszteletek ügyét tárta a közgyűlés elé, Sándor Gergely deaji lelkész a vasárnapi iskolákban végzett munkát ismertette és a szörványgondozás kérdéséről nyújtott hű képet. A különböző jelentésekkel kapcsolatosan általában meg lehetett állapítani azt hogy a rendkívüli viszonyok úgy az iskolák falain belüli munkát, mind az azon kívül eddig is olyan szép ered-

ményeket felmutató egyháztársadalmi tevékenységet nagymértékben befolyásolták, de ennek ellenére minden lehetőséget igyekeztek felhasználni arra, hogy az egyházas gondolkozást és az egyházas érzést a hűvekben, kicsinyekben és nagyokban egyaránt ébrentartsák.

A megejtett választások alkalmával egyházköri pénztárnok Lukács Sándor tárnaveni lelkész lett. Az egyházköri közigazgatási bíróságba Felszeghy Gyula és Major Sándor rendes, Rácz Pál és Gálfalvi Sándor pedig póttagok lettek, az egyházköri fegyelmi bíróság rendes tagjai dr. Felszeghy Sándor és Kovács István, póttagok Csegezi István dr. és Pál Tamás. A missziói bizottság elnökévé Lukács Sándort, tagjaivá Lőrinczy Gergelyt, Halmágyi Pált, Török Jánost és Sükösd Pált választották. A nevelésügyi bizottság elnöke Sándor Gergely lett, Halmágyi Pál, Major Sándor, Török János és Sükösd Pál pedig tagok. A közgyűlés főtanácsi képviselőknek egyházi részről Sándor Gergelyt és Székely Tihamért választotta, világi részről Csegezi István dr. tárnaveni orvost és Solymosi István dumbráveni egyházközségi tb. gondnokot. Az Egyházi Képviselő Tanácsba az egyházköri képviselével Szathmáry Gyula köri felügyelő gondnokot bízták meg. A választások csaknem teljes egyhangúsággal történtek. Az egyházkörnek a képviselők ezáltal is kifejezésre kívánták juttatni azt, hogy rendkívüli idők komoly munkát, erős összefogást és egyöntetű akaratmegnyilvánulást kívánnak.

Ezek után részben az egyházköri esperese, részben más előadók a különböző alapokról és pénzekről tettek jelentést. Bencze Gyula énekvezér adományát, melyben a hátrálékos képét az ádámosi egyházközségnek adományozta, az egyházköri közgyűlés elfogadta, azzal a meghagyással, hogy ennek összegéből azokat a károkat fedezzék, melyeket nevezett énekvezér eltávoztása után az akkori rendkívüli viszonyok következtében az énekvezéri lakás szenvedett. Az indítványok letárgyalása után a közgyűlés a jövő évi közgyűlés helyének a megállapítását az elnökségre bízta.

A délelőtti istentiszteleten Lőrinczy Gergely suplác-i lelkész mondott beszédet, melyben az erőnek a fontosságát hangsúlyozta. Az egyházi éneket Miklós János küküllődombói énekvezér vezette Délben 1 órakor a Miklósi-féle vendéglőben közebed volt, melyen a gyűlés résztvevői csaknem teljes számmal résztvettek.

SÜKÖSD PÁL.

Hettmann Antal

sodrony és fémbutorgyára,
szállít mindennemű **sod-**
ronyszövetet, fémbutort, és sod-
ronyágybetéteket.

BRAȘOV, Strada Avram Iancu No. 76.

SZEMLE.

Lelkeszi kibucszó és beköszöntő.

Balázs András nyug. lelkész dárjini hiveitől aug. 30-án bucsuzott el s Török Mihály volt ra-coşul de jos-i lelkész szept. 6-án foglalta el ünnepélyes keretek között a dárjini lelkészi állást, miről részletes tudósítást jövő számunkban hozunk.

Hitoktató és szülő.

Az iskolákban a tanítás újból megkezdődik. A világháborús helyzet miatt nem a rendes időben hanem hetekkel később. Nem tudjuk, hogy az elkövetkezendő idő mit hoz ránk, de a nevelés munkáját vállalunk s egyházunk és hitünk érdekében legjobb erőnk szerint teljesíteni kell. Különösen a hitoktatásra gondolunk, mellyel kapcsolatban sok helyen az anyanyelven való írás és olvasás tanítása is hitoktatóra vár. A hitvallásos iskolában a többi tárgyak mellett a hitoktatás munkája is rendszeresen és akadály nélkül foly. Itt nemcsak az állam nyelvét sajátítja el a növendék, hanem anyanyelvén s így eredményesebben tanulja azokat az ismereteket, melyek fejlődő életében boldogulásához szükségesek. Ha azonban hitvallásos iskola nem áll rendelkezésre, akkor az egyház munkája a hitoktatásban merül ki, melyre igen nagy gondot kell fordítani, hogy a gyermeki lélek az egyház érdekeinek megfelelőleg formálódjék s hithű, komoly gondolkozású ragaszkodó, szívesen áldozó egyháztaggá fejlődjék. Erre azonban nem elég, a hitoktató buzgósa, a szülők lelkiismeretessége és megértő gondolkozása is kell ahhoz. Unitárius szempontból és fji érdekből is igen fontos, hogy hitoktató és szülő együttes odaadó munkája és erős kötelességtudata nevelje a gyermeket. Így lesz biztosítva az egyház a jövő nemzedékben.

Az egyházi utánpótlás érdekében.

Amint ismeretes, a buzdító példára az egyházi vezetőség is munkába vette a tanítatás, illetve lelkészi és tanítói utánpótlás rendezését. Az a módszer azonban, ahogy a munka beindult, zavart is okozhat. Az egyházi főhatóság is, az egyházkör is teljesíteni akarja feladatát s mindkettő megkeresésekkel ostromolja az egyházközségeket vezetőségét. Vagy az egyik, vagy a másik felesleges. Helyes eljárásnak az látszik, ha az egyházi főhatóság nem közvetlenül, hanem az egyházkör és egyházközségeket vezetőségén keresztül intézi az utánpótlás és segélyezés ügyét.

Az utánpótlást kívánatos kiterjeszteni az iparosnevelésre is, amiben a városi egyházközségeket bizonyára szívesen nyújtanak segítséget és a gazdasági továbbképzésre, mit a gazdasági iskolák teljesítenek. Amíg az egyházi főhatóság vagy egyházköri vezetőség erre vonatkozólag külön is intézkedik, a magunk részéről hathatósan felhívjuk az egyház-

községi vezetők figyelmét arra, hogy gondoljanak ezekre is. Ez is nagyon fontos egyházunk jövőjére.

Gazdasági szervezkedés Braşovban.

Braşovban már mintegy másfél évtized óta működik az ÁGISZ (Általános Gazdasági Szövetkezet) mely a fűszerkereskedés és tejtermékek árulása mellett, különösen a székely háziipart karolta fel. Jelenleg csak a háziipari bolt van meg, mely a HANGYA keretében működik. Az igazgatóság a nagyközönség óhajására és érdekei szem előtt tartásával a HANGYA vezetőségének nagyfokú jóindulata és támogatása mellett elhatározta, hogy az igények kielégítésére nagyobb szabású fűszerkereskedést hoz létre a meglévő háziipari üzlet kiegészítésére. Három feltételt állított fel: 1. az üzletrészekből megfelelő alap-tőke összehozatala; 2. megfelelő szakembernek az üzlet élére állítása; 3. központi helyen a célnak megfelelő üzlethelyiség. Ha e feltételek közül valamelyik nem valósítható, akkor az üzlet nem indul meg, mert az igazgatóság tengődő intézményt nem akar létrehozni. A megindult munka nagy sikert ígér. Alig párhetes megmozdulás után a szükséges alap-tőke már csaknem együtt van. Unitárius egyházunk vezetői és tagjai a legtöbb községben bele vannak kapcsolódva a HANGYA áldásos működésébe. Braşovi hizeink is nagy buzgósággal és áldozatkészséggel veszik ki részüket a siker érdekében. Minden remény megvan arra, hogy e nagyszabású megmozdulás a legjobb eredményt éri el.

Az előfizetési díj levonása.

Eddig még nem történt meg, hogy az egyházi főhatóság az U. J.-nek, mint egyetlen unitárius lapnak legalább annyi segítséget nyújtott volna, hogy az egyházi pénztárosnak engedélyt adott volna arra, hogy az egyházi alkalmazottaktól beleegyezés alapján az előfizetési díjat a járandóságból levonja, amit a pénztáros, mint magán munkát, szívesen vállalt s ami sok egyházi alkalmazottnak postázási könnyebbséget jelentett volna. Megnyugvással és az egyházi főhatóság iránti tisztelettel hozzuk tudomására az érdekelteknek, hogy az első ilyen levonás főhatósági intézkedésre megtörtént s így remény van arra, hogy az folytatódni fog.

Az Unitárius Naptár.

Az Unitárius Naptár szerkesztése tudomásunk szerint munkában van. A szerkesztő bizottság sulyt fektet arra, hogy a hivatalos részen kívül pontos egyházi adatokkal s megfelelő hitelesítő, szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal jelenjék meg. Isméteiten felhívjuk az egyházközségi vezetők figyelmét arra, hogy jóelőre adják ezt a hivek s más érdeklődők tudomására s mindent kövessenek el, hogy ne legyen olyan unitárius család, melynek asztaláról az Unitárius Naptár hiányozni fog.

Halálozás.

A braşovi Kronstädter Zeitung aug. 26-iki számának hírei között őszinte részvétellel olvastuk, hogy **B a r a b á s Béla** szentivánlaborfalvi lelkész tragikus módon elhunyt. Hir volt arról, hogy jelenlegi állását a polgárdi-i lelkészi állással cseréli fel. Tanári pályára indult, de a lelkészin állapodott meg. A bordosi kicsiny egyházközségben kezdte lelkészi működését. Özvegyet és 4 gyermeket hagyott maga után. A lesújtó helyzetben a vesztesékekkel együttérzünk.

Az „Unitárius Jövendő” támogatása.

Az „Unitárius Jövendő” támogatása úgy is történhetik, hogy a nagyon csekély előfizetési díjat mindenki lelkiismeretesen reudezi és új előfizetőket szerez; de történhetik önkéntes pénzadománnyal is, ami a lap fenntartását biztosítja. Új előfizetőket jelentettek be újabban sghişoarai, hoghizi és racoşul de josi lelkésztársaink, kik közül az utóbbit, most már dârjiui lelkésztársunkat kell kiemelnünk. Újabban pénzadománnyal jöttek a lap segítségére **Csongvay Dénes** Bădeniből 1000, **Solymossy István** Dumbrăveniből 300, és **Bobancu Aurélné** Braşovból 100 lejjel. Minden irányu figyelemért és támogatásért, hálás köszönetet mondunk. Szeretettel kérjük azokat, akik tehetik, álljanak a segítők közé.

Előfizetési tájékoztató.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetési díjat az esetleges hátrálékkal együtt, az alább megnevezettekhez mielőbb megküldeni sziveskedjenek:

a) Romániában a szerkesztőség címére;
b) Az erdélyi területen **Hadházy Sándor** egyházi pénztáros kezéhez, Kolozsvár, Unitárius Kollégium.

c) A Nagyváradon túl levő területen az „Unitárius Iratmisszió” vezetője **Ujváry László** urhoz Budapest. V. Koháry u. 4. sz.

d) Kolozsvárt az előfizetési díjakat **Szabó László** tanárjelölt szedi be.

Bizalommal kérjük olvasóinkat, hogy kérésünket figyelembe venni sziveskedjenek.

Biztosítást a legelőnyösebben

az **Első Romániai**
Temetést Biztosító
R. T.-nál (ezelőtt **G. SZÁVA** és **A. SZÁVA**)

köthet.

Braşov, Weiss Mihály-u. 35

Vásároljon az
ELEKES
könyv és
papirüzletben.

A Közgazdasági Bank R. T.

(volt Braşovi Népbank)

értesíti igen tisztelt ügyfeleit, hogy a kölcsönök folyósítását újra megkezdte.

Biztosítsátok életeteket
és vagyontokat a

Francsa Romana

Ált. Bizt. R. T.-nál

Ügynökségek az ország
minden fontosabb városában.

Felvilágosítások a biztosítás minden ágában:

Braşov, Tehénpiac 1.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Braşov, Str. Dr. Babeş 1 sz.

hova a lappal kapcsolatban minden megkeresés, közlemény és pénzösszeg küldendő.

Kérjük munkatársainkat, hogy a lapba szánt minden cikket vagy egyéb közleményt a hónap 5-éig sziveskedjenek a szerkesztőségbe juttatni.

Mélt.

Dr. Szabó Gyula

tan. tan. elnök

Budapest.

VIII/ Villoi u. 66/b.

Magyarors.